

Gorzka diagnoza rządów PiS prof. Aleksandra Halla. Ma receptę: trzeba budować nową prawicę

rzeszow.wyborcza.pl, (28.01.2022)

Rafał Bolanowski

Fot. Patryk Ogorzałek / Agencja Wyborcza.pl - Jedną z najbardziej zdewastowanych sfer życia Polski jest polityka zagraniczna - ocenia prof. Aleksander Hall. - Ta polityka powoduje, że na tej najważniejszej arenie europejskiej jesteśmy izolowani jako kraj, podejrzewani o odejście od podstaw demokracji.

Jeśli ten proces będzie postępował, będziemy niezwykle samotni w sytuacji ewidentnego zagrożenia płynącego ze wschodu - dodaje. Promocja najnowszej książki prof. Halla "Anatomia władzy i nowa prawica" była okazją do gorącej dyskusji o przyszłości polskiej polityki i o wizjach nowej prawicy i nowej lewicy.

Więcej na ten temat:

PiS,

Rzeszów, spotkanie autorskie,

Aleksander Hall,

Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania, książka

W budynku Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie odbyła się debata połączona z promocją książki prof. Aleksandra Halla pt. "Anatomia władzy i nowa prawica". Brali w niej udział dr hab. Anna Siewierska-Chmaj, prof. UR, oraz dr hab. Rafał Matyja, prof. UEK. Spotkanie poprowadził redaktor Andrzej Brzeziecki, były redaktor "Tygodnika Powszechnego".

W swojej publikacji prof. Hall stawia diagnozę rządów Prawa i Sprawiedliwości, wytyka błędy istniejącej opozycji oraz stawia pytanie, jak uzdrowić polską politykę.

- Od samego początku rządów Prawa i Sprawiedliwości byłem krytykiem tej wizji państwa, sposobu ich działania. Gdy jesienią 2015 roku nastąpiło przejście głównych instytucji w kraju, po pierwszych posunięciach napisałem książkę o tym, co nam grozi. Niestety ta prognoza okazała się trafna - przyznał na początku spotkania autor książki.

Anatomia władzy i nowa prawica. Jak naprawić politykę?

"Stosunek obozu rządzącego do konstytucji nacechowany jest cynizmem i hipokryzją" - czytamy na pierwszych stronach książki prof. Halla. Ale to jedynie wierzchołek góry lodowej zbudowanej z wątpliwych decyzji obecnej władzy.

REKLAMA - Jedną z najbardziej zdewastowanych sfer życia Polski jest polityka zagraniczna, w szczególności europejska. Powiedziałbym, że to polityka nieodpowiedzialna, dyktowana racjami wewnętrznymi, niepoohamowaną rządzą panowania nad państwem w całości, a przedstawiana jako walka o suwerenność Polski z instytucjami unijnymi - tłumaczył prof. Aleksander Hall.

Dodał też, że działania Zjednoczonej Prawicy prowadzą do alienacji Polski na politycznej mapie Europy. - Ta polityka powoduje, że na tej najważniejszej arenie europejskiej jesteśmy izolowani jako kraj, podejrzewani o odejście od podstaw demokracji. Jeśli ten proces będzie postępował, będziemy niezwykle samotni w sytuacji ewidentnego zagrożenia płynącego ze wschodu.

Polityka plemienna. "Musimy odzyskać pojęcie patriotyzmu"

W kolejnej odsłonie debaty pytania do jej uczestników padały od Andrzeja Brzezickiego. Ten od samego początku zwracał uwagę na szczególnie silne podziały w społeczeństwie. Przyznając, że w kraju mamy tak naprawdę dwa "polityczne plemiona", ocenił, że dzisiaj polityką jest wszystko.

REKLAMA

Czy w języku polityki są pojęcia, hasła, które pomogłyby odbudować wspólnotę?

Odpowiadała dr Siewierska-Chmaj: - Mówimy teraz o polityce plemiennej, tożsamościowej. Bardzo niewiele w tym racjonalności. Niektórzy politolodzy stawiają tezę o postpolityczności, czyli że w ogóle nie ma teraz polityki. Zajmujemy się wojnami kulturowymi, a polityką jako taką się nie zajmujemy, więc powinniśmy zejść na poziom konkretów i wokół nich budować tymczasowe sojusze. Musimy odzyskać pojęcie patriotyzmu. Pojęcie zawłaszczone przez Zjednoczoną Prawicę, Konfederację, a w szczególności przez PiS. Partie lewicowe boją się używać tego sformułowania, bo ono zaczęło mieścić w sobie to wszystko, co kojarzy się z wojującym nacjonalizmem. Musimy patriotyzm zdefiniować na nowo - uważa dr Siewierska-Chmaj, dodając, że należałoby przebudować pojęcie społeczeństwa obywatelskiego oraz stworzyć mechanizmy chroniące instytucje państwowe przed upolitycznieniem, podobnie jak samorządy.

Wątek patriotyzmu utożsamianego z nacjonalizmem pojawił się w debacie nie bez przyczyny. Prof. Hall w swojej książce stawia tezę, że "w Polsce zdecydowanie dominuje przeciwstawienie dobrego patriotyzmu" - złemu nacjonalizmowi". Przyznaje też, że patriotyzm jest pojęciem terytorialnym, "mogącym abstrahować od narodowości", zaś nacjonalizm to pojęcie wieloznaczne.

"Pozytywne pojmowanie nacjonalizmu powinno mieć pełne prawa obywatelskie w debatach i pracach naukowych, ale raczej należy unikać go w szerokich debatach

publicznych (...) ze względu na ugruntowane postrzeganie nacjonalizmu w naszym kraju jako nierozzerwalnie związanego z ksenofobią, niechęcią do innych narodów" - ocenia prof. Hall.

Deeskalacja konfliktu i budowanie tożsamości opartej na wspólnym życiu

Kolejne pytanie było nawiązaniem do wątku poruszonego przez dr Siewierską-Chmaj, opisującą, że "nowy patriotyzm" mógłby opierać się m.in. na wspólnym dbaniu o środowisko. - Czy te hasła mają nośność w zderzeniu typu naród, wiara, ojczyzna? - pytał prowadzący.

- Bardzo mi bliska w książce prof. Halla jest deeskalacja konfliktu. Pierwszym warunkiem wspólnoty jest osłabienie skali napięcia. To, o czym mówiła pani Siewierska-Chmaj, jest bardzo ważne, to pewien kierunek myślenia o wspólnocie, który dotyczy wspólnego życia, a nie tylko wspólnych ideałów. Jeżeli nasza tożsamość będzie zbudowana z chęci otwartej wspólnego życia w 80 proc., a w poszukiwaniu ideałów w 20 proc., to będziemy zdrowsi. Jak zaczniemy rozmawiać o wspólnych ideałach, to mam obawę, że się mocno pokłócimy - mówił dr Rafał Matyja, prof. UEK.

Czytaj także:

Sesja. Skarbnik Rzeszowa przedstawia ogromne straty miasta, a radny PiS chwali "Polski ład"

Głównym postulatem książki jest tworzenie nowej prawicy. - Czy nie jest tak, że jakkolwiek prawica by powstała, to w dzisiejszych czasach ona się zawsze będzie ewoluować w kierunku skrajności i tego, co mamy obecnie? - pytał Brzeziecki. Dr Matyja tłumaczył, że główną rolę zawsze odgrywają liderzy poszczególnych formacji. - Ale też od pewnego rodzaju nastawień politycznej klasy średniej.

O szansach na utworzenie nowej prawicy, skrojonej według przepisu prof. Halla, mówiła dr. Siewierska-Chmaj. - Szanse są niewielkie. Problemem prawicy jest zmiana pokoleniowa, która powinna nadeść, ale nie nadchodzi. Bardzo bliskie są recepty pana profesora i każdego, komu na sercu leży dobro państwa, będę te recepty bliskie. Nie widzę szansy, żeby prawica odzyskała swój republikański fundament. Niestety po obu stronach politycznych mamy polityków, którzy chcą grać na skrajnościach. Zaczęliśmy oczekiwać od polityków, że świat ma być czarno-biały i nie ma miejsca na niuansowanie - przyznała dr Siewierska-Chmaj.

Mniej elektoratu, więcej obywateli

W jednym z końcowych podrozdziałów swojej książki prof. Aleksander Hall przywołuje myśl z jednego z wystąpień Tadeusza Mazowieckiego, w którym zwrócił on uwagę, że w

coraz większym stopniu stajemy się elektoratem instrumentalnie traktowanym przez siły polityczne.

"Edukacyjna, formacyjna i polityczna aktywność nowej prawicy powinna służyć temu, by w naszym kraju przybywało obywateli, a ubywało elektoratu, oczekującego na ofertę ze strony tych, którzy obiecują nam więcej" - pisze prof. Hall.

W debacie wskazano także na wady środowisk i partii lewicowych. - Marzyłaby mi się bardziej nowa lewica. Obecnie lewica skoncentrowała się podobnie jak prawica na tożsamości. Oderwała się od fundamentów, od ruchu robotniczego, od wspierania ludzi wykluczonych i skoncentrowała się na wąskich tożsamościach i mniejszościach seksualnych, które nie powinny stanowić fundamentu lewicy. Lewica powinna wrócić do tego, co było jej silną stroną, jak chociażby reprezentowania tych poniżej klasy średniej. Dzisiaj są skoncentrowani na wąskich tożsamościach i w ich imieniu zabierają głos. To sprawia, że prawica skoncentrowała się na swoich wąskich tożsamościach i chce reprezentować bardziej skrajne skrzydło - ocenia dr Anna Siewierska-Chmaj.

Prof. Aleksander Hall - historyk i publicysta, dr hab. nauk humanistycznych, nauczyciel akademicki, polityk, były działacz opozycji demokratycznej, minister w rządzie Tadeusza Mazowieckiego, kawaler Orderu Orła Białego, autor m.in. "Osobistej historii III Rzeczypospolitej" (2011) i "Złej zmiany" (2016). Aktualnie wykładowca i profesor honorowy Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie.